תלמוד בבלי · ראשונים · ריי״ף · מפרשים · חידושי אנשי שם

חידושי אנשי שם על קידושין

רבי נתן נטע שפירא

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידושי אנשי שם על קידושין

רבי נתן נטע שפירא

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידושי-אנשי-שם-על-קידושין/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף א. 4
דף ב. 4
דף ג. 4
דף ד. 5
דף ד: 5
דף ה. 5
דף ה: 5
דף ח. 5
דף ח: 6
דף יא. 6
דף יא: 6
דף יב. 7
דף יב: 7
דף יג. 7
דף טו: 7
דף טז: 8
דף יז. 8
דף יח: 8
דף כ. 8
דף כ: 9
דף כג: 9
דף כה. 9
דף לג: 9

דף א.

ד"ת תימה אי מקשינן אשה לשדה אמאי לא קנה בחליפין אע"ג דלית להו שוה פרוטה דומיא דשטרא דגמרינן מויצאה אע"ג דלית בה שוה פרוטה וי"ל דאנן לא גמרינן משדה אלא מקיחה דכתיבא בשדה ולקיחה הויא בכסף ולא אשכחן בה חליפין אבל שטר ע"כ גמרינן לה מויצאה וכי היכי דהתם פחות משוה פרוטה הכא נמי בפחות משוה פרוטה והשתא אתי שפיר נמי דלא גמרינן שטר משדה דאי גמרינן לה משדה ה"א דלאו בפחות משוה פרוטה אלא בשוה פרוטה והשתא אתי שפיר נמי דלא קחשיב חזקה ומכל מקום עדיין קשה כיון דמכסף שדה הוא דגמרינן היכי הוה קס"ד דאשה נקנית בחליפין הא לא גמרינן משדה אלא מכסף ומתרצינן דה"ק דסד"א דחליפין מדין כסף הם כיון שאף כסף חליפין הם שמחליפים בהם את הקרקע וא"כ אשה נמי תקנה בהם ומפרקינן כיון דחליפין איתנהו בפחות משוה פרוטה א"כ ע"כ לאו מתורת כסף נינהו אלא קנין אחריתי הם ואשה אינה נקנית בהם כיון שאין בהם תורת כסף דיקח אמר רחמנא ואכתי קשיא כיון דאסיק דחליפין אינו מתורת כסף כיון דאיתנהו בפחות משוה פרוטה מאי איצטריך עוד לומר ואשה בפחות משוה פרוטה לא מקניא אפילו מקניא אינו קונה כיון דאינו מדין כסף ויש לתרץ דמעיקרא ה"ק כיון דגמרינן קיחה קיחה משדה סד"א דכל קניות דמקני בהו שדה מקניא בהו אשה וא"כ מקניא בחליפין ובתר הכי פריק כיון דאשה לא מקניא נפשה בפחות משוה פרוטה:

דף ב.

מהר"ם

באשר"י לא כ"כ ע"ש דהני לישני דכתיבי לאו כל כמינה למימר לא הוה ידענא.

דף ג.

מהר"ם

פי' כיון דבשעת נתינה לא הוה שוה קדושין בעיניה אע"ג דלבתר הכי הי' שוה קדושין הואיל ושתקה לא הוי קדושין ואהכי קאי התם ההוא דקדיש בציפתא דאמר אמרו ליה והא לית ביה שוה פרוטה אמר להו תקדוש לי בארבע זוזי דאית בה שקלתה ואישתיקה אמר רבא כו':

דף ד.

מהר"ם

איני יודע מאי ומשום הכי דאפילו אי ידעינן שדרכה להתיקר בדבר זה עד פרוטה יש להסתפק אם כל הימנה לתת עליו תורת כסף במה שאין חשוב כסף כלל לאחרים כדמסיק:

מהר"ם

והאשר"י כתב בריש פרקין שאין מלוה קונה במכר ושאני החליף דמי שור דהוי כמו הנאת מחילת מלוה:

דף ד:

מהר"ם

ובתוס' מוכיח כדברי הרמב"ן עד שיפרש השיעבו ד והקדושין התקדשי לי במשכון זה והמשכון יהיה שלך:

דף ה.

ד"ת נ"ל ע"י עצמה ואי גרסי' ע"י אביה ירצה בכח אביה אבל לעולם היא מקבלת הגט דאי אביה ממש מאי ולפי זה ואף הרמב"ן כ' לעיל ריש פירקא ומיהו גבי על ידי אביה בדוקא נקטיה וכו' אלא שקשה שהר"ן ס"ל דקטנה אין לה יד כלל אם כן היכי מתגרשת על ידיה וצ"ע:

דף ה:

ד"ת נ"א ותימה והלא רבינא בתרא תלמידו של רב אשי הוה ואי אפשר דהיינו רבינא דבימי רבא דהוה קשיש מיניה טובא דהא ביום שמת רבא נולד רב אשי:

דף ח.

וזה גירסת ד"ת ושטר ע"י אחרים שלא מדעתו היינו טעמא דלאו משום דקבלת אחרים גרמה לו שיוצא לחירות וליכא למימר הואיל וקני ליה בע"כ:

דף ח:

מהר"ם זו היא גמ' ערוכה ובפרק חזקת הבתים אמר גבי הלכה מחזיקין בנכסי אשת איש אמר רבא הלכתא המוכר שדהו לאשתו כו' ובמתנה לדברי הכל קנתה ואין הבעל אוכל פירות והירושלמי שלפנינו כתב האשר"י ר"פ הכותב דפלי"ג אגמ' דידן וכגמ' דידן עבדינן: מהר"ם באומר ע"מ שאין לבעליך רשות בהן אלא מה שתרצי עשי הוא דאמר ועי' בפי' המגיד בפ"ג דהלכות זכיה שכ' כן בשם הרשב"א והשתא רב ושמואל שניהם יכולין לסבור או כר"מ אליבא דרב ששת או כרבנן אליבא דרבי אלעזר וא"כ קשיא ההיא דפרק בתרא דנדרים דאוקי רב כר"מ ושמא י"ל דלאו דוקא רב כר"מ קאמר אלא כסבריה דר"מ דרבנן מודו ליה דאין קנין לאשה ולעבד אלא במייחד והיינו כאוקימתא דרבי אלעזר וכדברי רב אלפס ז"ל ע"ש:

דף יא.

ד"ת תוספות וא"ת מנא ליה כל הני הא לא כתיב אלא תרי אמן וי"ל מחד אמן מפיק שפיר אלה ושבועה ואיש זה ואיש אחר שהרי אכל מאי דכתיב בפרשה קאי ואלה ושבועה בהדיא כתיב בפרשה וכתב נמי תחת אישך דמשמע בין מאיש זה בין מאיש אחר ואידך אמן אהנך דלא כתיבי בפרשה. גנ"י:

תוס' ואומר ר"י שלא על כל הספקות מגלגלין שאם נתחייב אדם לחבירו שבועה אינו יכול לגלגל לו ולומר השבע לי שלא גנבת לי שום דבר מעולם אלא דוקא בספק שיש לנו לחוש קצת כגון נעשה לו שותף או אריס בכה"ג אמרינן בסוף כל הנשבעין דמגלגלים. גנ"י:

תוס' נילף ק"ו מסוטה שהיא ספק ומגלגלין עליה אע"ג דלא ניתנה ליתבע בעד אחד אם כן ילפינן ספק מספק. גנ"י:

דף יא:

מהר"ם דאוקמינהו אדינייהו במשיכה אבל מהקדש קונין בכסף שנאמר ונתן הכסף וקם הלכך אפילו במקום פסידא דהקדש היכא דאיכא בהדיוט מי שפרע כה"ג אוקמה להקדש אדיניה ובכסף:

דף יב.

ד"ת תוספות ואם תאמר למה לי קרא תיפוק לי דמצות עשה שהזמן גרמא הוא שנימול בשמיני ללידתו ונשים פטורות וי"ל כיון דמיום השמיני והלאה אין לה הפסק לאו זמן גרמא הוא וא"ת אכתי מצות עשה שהזמן גרמא הוא דאין מלין אלא ביום כדאיתא בפרק הערל וי"ל דאתי כמ"ד התם דמילה שלא בזמנה נוהגת בין ביום בין בלילה. גנ"י:
ד"ת דוחק זה הפירוש מבואר וענין שכתבו התוספות לאריכותו לא כתבתיו כאן. גנ"י:

דף יב:

תוס'
ולא נהירא דאכתי איכא למיפרך מי ידע כמה חיי ונ"ל לפרש בכל יום ויום עצמו ישלש ע"כ תקן רב עמרם גאון כמו שאנו נוהגים בכל יום קודם פסוקי דזמרה לומר מקרא ומשנה ותלמוד ור"ת פי' שאנו סומכין אהא דאמרינן בסנהדרין תלמוד בבל בלולה במקרא במשנה בתלמוד כי תלמוד בבלי בלול בכולם. גנ"י:

דף יג.

ד"ת וכן יש להביא ראיה דמי שאינו מחוייב בדבר מברך מדקאמר האשה קוראה בצבור וכו' וכדפי' התם הר"ן ז"ל עצמו בפ"ק הקורא את המגילה עומד על ברייתא דהכל עולין למנין שבעה:

דף טו:

מהר"ם וכן בדין פי' להשוות רואה ללוקט נ"ל היינו טעמא משום שאנו תופסין כמאן דתני זה וזה יורד ולוקח לחומרא כיון דאשכחן דאמר ליה שמואל לרב ענן תני או זה או זה יורד ולוקח או זה או זה יורד ולוקט נקטינן לחומרא והא דמייתי הר"ן ז"ל בסמוך ראיה ממר בריה דרבינא דמתני לקולא ואמר דנקטינן כוותיה לא לכל דבריו קאמר אלא למקצת הדין דערלה וכלאים שניהם שוין ולא הביאו אלא כדי ללמוד מדבריו שאפילו לית לן דשמואל דאמר ערלה מהלכות מדינה אלא הלכה למשה מסיני והכלאים מדברי סופרים אפ"ה שוין הם לענין זה דבשניהם יורד ולוקח שהרי גם למר בריה דרבינא שוין הם דבשניהם יורד ולוקט:

דף טז:

ד"ת לא אשכחן עיקר לסיוע זה בשום מקום ותימה כי קא טענה דבעיא צ"<מרה לידה וכו' אמאי לא קאמר משום דמסייע דעדיף טפי. תם בן יחייא:

דף יז.

ד"ת התוס' חילקו דהכא מיירי בחלוקה והתם בתביעת ממון שיש לאחרים עליהם ואחרים כתבו דההיא מתני' דהנזקין איתא בתוספתא דתרומות פ"ק אין אפוטרופסין רשאין לחוב ולזכות אא"כ נטלו רשות מב"ד ולפי תוספתא זו משמע דליכא חילוק בין חלוקה לתביעת ממון אלא שאם נטלו רשות מב"ד כי הכא יורדים לדון לחוב ע"מ לזכות ואם לא נטלו רשות אינם רשאים לא לחוב ולא לזכות ולענין מה שכתב ואם חבו חבו יש מחלוקות בין הראשונים הרמב"ם והראב"ד עי' הלכות נחלות פרק אחרון. תם בן יחייא:
מהר"ם אין החלוק במ"ם ונו"ן אבל במה שגורס ב"ד מעמידין להם אפוטרופוס ובוררין לשון רבים [ולמקצת נוסחאות ובורר לשון יחיד] והכי איתא בהדיא במרדכי:
ד"ת וכן כתבו בתוס' הא דטעו וכו' ה"ה דמצי למימר הא דטעו בשתות והא דטעו בפחות משתות ולא איצטריך לומר יכולין למחות ברוחות גנ"י:
ד"ת ויש מפרשים דהכא רבא דידיה והתם משמיה דרביה וכן כתוב בתוספות וזוהי דעת רבינו האי בשערים שלו. תם בן יחייא:
וכבר השיגו התוספות על רש"י והכריחו כגירסת האלפסי ז"ל גנ"י:

דף יח:

ד"ת תמהני על הרב ז"ל דאמר דלגבי שמואל ורב איכא מאן דאמר דלא קי"ל והלא לגבי ר"ה ג"כ חולק עולא ואומר נראין דברי תלמיד ותימה שהיה אפשר להביא ראיה בזה האופן כי הנה לגבי נתקדשה ונשאת שלא לדעת אומר ועקר קדושיה שיש לומר אם איתא דלא ניחא ליה לא הוה שתיק כולי האי כמו שפי' לעיל מזה מה שאין כן בנתקדשה לבד. גנ"י:

דף כ.

מהר"ם כן פסק רי"ף בפרק הגוזל קמא ור"ת פסק אומן קונה בשבח כלי וכן הכריע רבינו אשר"י כמותו:

דף כ:

מהר"ם ק"ק מה ראיה מייתי מתנאה אנא לע"מ שאני שונה דהוי כתנינא וי"ל דה"פ אי אמרת בשלמא דע"מ שאני שונה הוי הלכות כחזקיה משום הכי איצטריך לאוסופי בתנאה אנא ספרא וספרי ותוספ' אלא אי אמרת ע"מ שאני שונה פי' מדרש (תריץ) [תורה] כר' יוחנן דילתנאה אנא לאוקמי' אהלכה לחוד ומיהו לפי' רש"י דפריש בר' יוחנן מדרש תורה ספרא וספרי ע"כ צריך לאוסופי בתנאה אנא תוספתא וא"כ אין ראיה משם לפסוק כחזקיה וזהו שהקשה עליו האשר"י ע"ש:

דף כג:

ד"ת תוספות ומיירי דארצויי ארצי קמיה ושתיק דלשויי שליח אמר לעיל דלא חציף איניש דמשוי אביו שליח אבל הכא דארצויי ארצי ושתיק א"ל דסמך עליו:

דף כה.

ד"ת ונ"ל דמאי דאמרינן לקמן עלה דההיא על מנת שירצה אבא בגמרא מאי על מנת שירצה אבא אי לימא עד דאמר אבא אין אימא מציעתא מת האב מקודשת והלא לא אמר אין ועיין לפנים בדבור הר"ן ותשכח והנה זה יורה על מה שפסק הר"ן ז"ל כרבי יוחנן כי הנה שם הוא באונס שמת האב ועכ"ז מקשו בגמ' והלא לא אמר אין ולא נתקיים התנאי כנלע"ד. גנ"י:

דף לג:

מהר"ם ולא אמרינן בעבידתיה טריד הכי כתוב במרדכי בשם ה"ר אלחנן ובאשר"י: לפי הענין צריך להיות אפילו הן אנשים הרבה אך שאינו מתיישב כלל ולא טעם ונ"ל שהוא טעות סופר ורוצה בו תירוץ של ר"ת בתוספות ובמרדכי כתבו משם ר"י וז"ל לכך נ"ל לא יתייחד עם הנשים אפילו אשתו עמו ע"כ: